

MEDVE

Nada Gaborovič

Pridi, mi pravi, pridi brž, ne utegnem te čakati, sovražim te takšno, tako obotavljivo in brezbržno, kakor ni treba; pazi se, kadar boš ti potrebovala mene, razvezala bom ta popek, ki naju združuje, da ne morem storiti niti koraka, ti moj bog, podvizaj se vendar, sovražim te, dovoli, da ti povem v obraz, sovražim, čas pa beži, kako te mrzim, ker.

Ne moreš po tejle poti, jo rotim, prepričala si se že, da ne vodi nikamor, da nima izhoda, ne dovoli, da ti zabrusim v obraz, da si mi nadvse zoprna, pravim ti, da ni poti, tu je samo deseti krog, na svetu nič drugega kot deseti krog, zakaj rineš v brezno, mrzlo je in sama smrdljiva, stoječa močvirnica, porezala se boš na teh skalnih robovih, ne rini navzdol, nevarno je, morda ni več poti nazaj, ne smeš si zapreti vseh vrat, ne smeš brezobzirno, saj sem vendar tukaj tudi jaz, so drugi, ne mika me tja dol, kako moreš, ne drzni si, nočem.

Ker jaz hočem, moraš tudi ti, mrzlo odpahne moje besede, sonce tone za zasnežene griče, peha me, čeprav se upiram, zvezala me je v meni sami, delam čisto majhne korake, odurno škriplje pod podplati, pesek pod tanko plastjo pršiča, »tod vozijo samo težki tovornjaki,« rečem na ves glas, ona molči, potuhnjeno čaka, ali se bom še upirala, toda moj odpor je že slabotnejši, za menoj ostaja ozka gaz.

V pekel, šepče spet, naravnost v sredo vrtničine, kjer naju bo najbolj vrtelo, sukalo v spiralo, ali si lahko predstavljaš, kako je to, želim doživeti, vse v meni gori, ne vzdržim več, dokler me ne potegne, tam je rešitev, spoznati moram, ali veš. Tako neumno obotavljanje je znak slabištva, nikoli nisi imela dovolj poguma, da bi krenila, tudi tedaj ne, ko je bila pot bolj ravna in manj hrapava, ko je bilo mlačno popoldne, ne kot danes, ko bo vsak trenutek legel mrak, ker je december.

Saj res, december je, pokima, ne preostane mi drugega, trdno me je privila, tam je hiša in skozi jo vodi pot v deseti krog, v njej je tisto, kar želi videti, se prepričati, jaz pa ji branim, vendar brez uspeha.

Mislila sem, pravi, da boš oporekala.

Toda saj je bila komaj pomlad in potem poletje, ugovarjam.

Hodila si z zaprtimi očmi, kot v sanjah. Medtem je padla slana in zatemnjenega. Na vse. Imaš dovolj vrelo srce, da ga stališ?

Prizanesi mi s tem, ironije ne prenesem, zaprosim, vse bolj in bolj hudobna postajaš, neusmiljena. Zakaj ti je treba riniti semkaj?

Sklenila sem, da doženem. Da si končno pridem na jasno. Za ceno ne vem česa. Tudi tvojega duševnega miru, trapica.

Nočem vedeti ničesar.

Toda jaz hočem. In bom. Vse se mora razjasniti. Zavrtala bom do samega dna pekla. Do sredine zemlje. V osrčje vulkanov. Kjer se kuha

sadra in žveplo in kjer se hipoma spremeni v vrelo lavo celo kamen. Želim, da se tvoje srce spremeni v lavo, ki bo izbruhnila in prekrila zemeljsko skorjo, pokopala pod seboj vse žive in nato skrepenela.

Čutim, kako drgeta.

Saj moje srce ni kamen, poskušam zavrniti njeno strastno zagnanost.

O je, pravi, seveda je. Drugače mi ne bi bilo treba toliko napora, ne bilo bi te treba ukleniti in nasilno riniti pred seboj, kajti če nimaš kamnite kepe v prsah, te žene, na krilih letiš, ker te razganjata ljubezen in sovraštvo in ne veš, kaj je starejše in globlje in kaj sploh je eno in kaj drugo, včasih mislim, da sovražim huje, kot je mogoče prenesti, potem pa se sprevrže, da je to pravzaprav ljubezen in ono drugo sovraštvo.

Zahihita se in zona me oblije, kurja polt obide tudi njo, tako tesno skupaj sva, da zaznam sleherni gibanje, utrip, premik v njej, kurja polt se plazi po njeni roki in hkrati po moji, raje bi tvegala ugriz škorpijona, kot doživljala ta občutek, ki drasti kri.

Počasi, počasi, zadržuje moj korak, saj tako se pa spet ne mudi. Tudi počasi se daleč pride. Sleherni korak, moja draga, je korak smrti, težak in mračen mora biti ko smrt, korak pred korak, samo malo privzdigni nogo, čisto malo, da je teža tem večja in je hoja silnejša. Pretnja, to je tisto. Vsako vzvalovanje zraka pretnja. Premik pretnja.

Rekla sem že, da ne maram sovraštva.

Maraš ga, maraš, pa še kako. Nikar si ne pleti rožnih vencev čistosti srca. Tisto sem bila jaz, kar si tajila pred mano. Milina, kaj, zatrjuješ. Ne, moja draga, hinavščina, to je tisto. Sama gola hinavščina. Lepa svilena ruta čez obraz in srce, taka rdeča, kot za pred bika. Toda jaz ti ne nasedem. Kopje bom zarila globoko, tebi navkljub.

Utrujena sem.

Kaj praviš, se posmehne, da si utrujena. Že zdaj. Veliko veliko prezogodaj, srčece, utrujeni šele bova.

S teboj nočem imeti nič skupnega, zavpijem.

Kdo neki te bo vprašal. Imaš, kratko in malo, imaš. To je vse. Ni poti nazaj, samo naprej. Švrk po plečih in naprej, gazite tale mladi celec, spoštovana gospa, pred nama je samo pot naprej, vrnitve ni, ena edina pot je in to naprej, brez vračanja, zapomni si za vse čase.

Morda se ne želim vrniti, toda tudi tja mi ni treba. Kaj mi mar hiša in oknice, ki so skrbno zapahnjene, sploh pa nisem obuta za v sneg, mar ne vidiš, speljala si me, na vrat na nos si me sunila venkaj iz tople sobe in odokusnega kosila, vse se bo ohladilo, postano bo, brez haska je tale pot, uvidi vendar!

Porogljivo se smeje, potihoma, »kar naprej, izvolite,« reče potem razločno, zbojim se, da naju ne bi kdo slišal, kaj neki bi si mislil, samotno je, medve pa se takole preganjava in oponašava druga drugi, »ne boš me ukanila, trdno sem se odločila, živeti v negotovosti mi ni mogoče, če je tebi, ki ljubiš kompromise, kolikor sem te spoznala.«

Čutim zardelost, morda pa je od rezkega vetra, ki ga nosi čez polje, veje mi nasproti in me odvrča od boja, mlahava sem, omahnila bom, strup njenih besed me načenja, počasi leze k srcu, ona pa se potihoma zlobno smeji in jame šepetati hude besede, »napolni si ušesa z njimi, kajti odpuščanje je poraz, kdor je zlorabil tvojo ljubezen, ne zasluži drugega kot smrt, pa če še tako težko slišiš to besedo, počasno umiranje, razpadanje v posamezne dele, končno v prah, ti pa stojiš poleg in opazuješ, dan za dnem, počasi, čisto počasi, dan za dnem, ker.«

Rdeča lisa za slemenom. Bo jutri sonce spet vzšlo? Včasih se ne zdi zelo verjetno.

Sonce, pravim, sonce sije tudi na tisto hišo in kako je mogoče, kaj meniš, kako je mogoče, da bi človek.

Prav tako, kot je mogoče, da leži v postelji v tisti hiši in se imenitno zabava, roke, roke, noge, prsi, »ljubica, še kozarček? Kozarček človeka v tem času in po taki vožnji ogreje, zmeraj sem bil prepričan, da si natanko taka, kot sem si ukrojil žensko v svojih sanjah. Ko sem te videl, sonček moj, tako edinstveno, si nisem mogel kaj. Toda to ni važno. Važno je, da si tu, da me razumeš, da si moja, da se ne odvrčaš od mene, ko so me vsi zapustili. Kako pošastno je biti sam, toda ti ne boš, kajne da ne...« Hahahaha, tole znava na pamet obedve, kajne, medve, draga moja, čedna pesmica, malo skrajšana ali podaljšana, kakor je pač moda, včasih si bil mini udarjen, morda si zdaj bolj maks, seveda se bova prepričali.

Končno, olajšano zavzdihne ona in mi stisne roko, samo da sva si edini, dovolj mi je že bilo tega prerekanja, ne moreva venomer tako vsaka na svojo stran. Tam nekje je veder in zelo zadovoljen, si lahko predstavljaš, saj znaš na izust sleherno njegovo besedo in v trdi temi bi razpoznala sleherno njegovo kretnjo.

Mogoče se varaš, se stremem, mogoče vseeno nočem s teboj. Ponos mi brani. Zaničujem te, ker želiš tisto. Saj vendar ne moreš dovoliti.

Ponos, se satansko posmehne, ženski ponos. Obrabljeno. Izumi kaj boljšega.

Prezir kot bič, kipim v nevolji, ker me zmaguje.

Zastarelo, zamahne z roko.

Vzvišeno prenesti, kajti odpuščanje je maščevanje plemenitih.

Pazi, da me ne zanese v sneg, saj bom počila od smeha. Tako, kaj. Počesani in manikirani človek, pazite, prosim, en lasek se je postavil po robu, zato niste dovolj polizani, cenjeni gospod, mi smo tako plemeniti, tako radi odpuščamo, to je tako čudovito maščevanje, prav nič vas po njem ne ščiplje v trebuhu, potrebujete morda novi spray za črne lase? Po njem se lahko spustite v sam veliki vihar, pa se vam ne bo dvignil še en sam las ne, niti se razmršila pričeska, ki vam jo je. Sicer pa imamo tudi dezodorante vseh vrst, kako se jim že vse pravi, no, nič hudega, niti spomniti se ni treba, saj se prehitro menjavajo, tako ali drugače, vseeno je, po njih ste, skratka, človek na mestu, to pa je edino pomembno.

Nikar, nehaj že, zaprosim, ker se mi vrti v glavi.

Prehitro. Nisi pogruntala nič primernege namesto oguljenih cap, ki se ne prilegajo. Name že ne.

Ne vztrajaj.

Moram. Tako bedasta ženska si, tako cincasta, kadar gre za kaj takega. Proč s kičem. Zdajle te kuha jeza na tiste besede, ki kar lazijo od lepljivosti in ki si jim nasedala, toda kot kaže, bi jih rada lepila nase še kar naprej, torej nisi opravila z njim, kaj, boli te, ker kar puhtijo še gorke vate, ko jih melje tisti tretji ali četrti ženski, ki ga prestreza sleherno jutro in ji popoldne piha na dušo. Ne, duše nima, kaj praviš, te je pičilo, seveda jo ima, ona kot ti in medve, v mreži se je lepo zibati sem in tja, aja tutaja, aja tutaja, on to zna, pajčevina samih lepljivih, brozgastih besed, ali veš zdaj, zakaj so se mi priskutile besede?

Vem, skrušeno kimam, strinjam se, zdajle me je ujela, čisto blizu sva si, razumem njen sivi, ojekleneli izraz na obrazu, njene mrzle oči, ki je v njih morilski lesk, zoprne so mi lastne besede, smešna se zdim sama sebi.

Počasi, pravi, počasi in preteče. Tako kot se pomikajo zemeljske plasti po deževju ali povodnji, uro za uro, minuto za minuto samo pol pedi.

Toda nobene pravice nimaš, ne ti ne jaz, vnovič poskusim.

Da ne, reče strahotno mrzlo.

Najbrž ne, ponovim.

Dvojni zakoni in načela, praviš, ji zagomazi po telesu, da se stresem in mi počasi leze iz želodca izbljuvek navzgor, in temu bi še pomagala živeti, reklama v časopis, lepo okrašena z vinjetami kot v dobrih starih časih, mi živimo od reklam in sijajnih razsvetljav vsepovsod, steklenice imajo etikete, gospa, zajamčeno blago, dovolite, zamašek bo izvolil skočiti v vaš obraz, bom jaz, peneče vino je moja strast, no, med vini, sicer pa pridna in čudovita dekleta, poljubljam roko in oči, reklame so vse, tudi ženska notranjost je čisto navaden časnik z reklamami, lahko v tujih jezikih, ne zameri, draga moja, vse je naglo, netrajno, cikcak, zajček skače po zelenem gozdu, jutri bomo gradili novo trgovino, pri Hansu tem in tem kupite najceneje, za slovenske kupce popust.

Si ti tudi kupec?

Zmerom; kupujem v razprodaji. Malce zastarelo, pa ne preveč. Ženska srca, ta se najbolj spleča. Zdaj pa si napijva in misliva, da je zunaj sonce, kar tudi je, toda tule je pravi mrak, tako urezan, kot si želim.

Zakaj me spominjaš, zarenčim, toda veter pretuli mojo misel, ona pa mi sika v uho: Reklama čez celo stran, spodaj buteljka, v sredini brušeni kozarci, na vrhu noge, lepo prekrížana, gola kolena in modne hlače.

Pregloboko sem že v brozgi, odločno zavrnem njeno roko, ki me peha.

Saj zato pa. Zdaj ne moreš drugam kot proti tisti hiši, v kateri nekdo nabira reklame.

Nočem vedeti. Ne briga me.

Pa še kako te. Dala bi vse, ko bi mogla biti zdajle tam.

Moraš mi verjeti. Iskreno mislim.

Postana jed. Niti pogreti se je ne spleča.

Občutljive roke imam. Ne morem plezati na dno. V devetih krogih sem si izkusila, vse dlani sem imela razrezane in tekoča smola me je oparila, smrdi, klokota; mrhovina, še za mrhovinarje prezoprna, kako bi potem-takem jaz.

Naprej, reče z glasom, ki ima neustavljivo moč.

Ne zmorem.

Ko si se plazila po trebuhu skozi rov devetega kroga, si govorila drugače.

Rada bi si zavezala prtič okoli vratu, zajela juho in poslušala glas napovedovalca, ki bo narobe naglasil besedo svoboda. In resnica. To je tako domače. In prijetno.

Nekoč je živel imeniten človek moškega spola, ki je jedel juho brez prtiča pod podbradkom, tako da mu je včasih pobrizgala srajco, toda on tega običajno ni opazil. Kot ni opazil napačnega naglasa, stregel pa je z ušesi in besedilom, kajti marsikaj je lahko uporabil v vsakdanjem življenju. Juhice še malo, prosim, imam slabe zobe in ne glodam rad kosti, tudi obiram jih ne, tak človek sem, ljudje, juhica pa polzi kar sama po grlu, se spominjaš?

Se, vpijem v popoldanski veter, ne tiraj me v brezumje, ker je tako zoprno, vse me spominja, vsaka malenkost, tako da juhe zares ne bi spravila po grlu, res ne, res ne.

Torej si prišla k pameti. Ko si boš lahko odmisllila celo vrsto podrobnosti, boš šla čez robove skal po kolenih, samo da boš lahko čakala, kako se bo razkrojil. Kot lava, ti pravim. Od daleč boš čisto mirno lahko ugotovila, kako se razkrajaja, del za delom. Zobje, čeljusti, lasje naprej. Potem počasi drugo za drugim. Kajti drugače biti ne more, mi slika in počasi postavljam nogo pred nogo, v snegu so sledovi nenavadno jasni, vendar jih veter kmalu zaveje.

Neznansko počasi, kot granitni skladi, ki legajo na zemljo, me opozori, čutim, da mi oponaša omahljivost, neodločnost, noge so kot iz svinca, vsak vzdig je težak ton, korak za korakom skozi veter, pršič se že iskri v komaj zaznavnem mrakastem ozračju, silen val brezčutja me speha v odpor.

Nož je opravil svoje, ali slišiš, ji zavpijem, moje srce je prazno, ker je iz njega iztekla vsa kri. Mrtvo je, niti najmanjšega poželenja ni več v njem, zdajle čutim, ne maram tja ne nikamor, nazaj grem, v svojo toplo sobo, sedla bom pred televizor in gledala vijuganje po snegu, zdaj je čas za prijazne napovedovalce, ki imajo na obrazu otrple, čedne nasmehe, gledaš vanje in imaš nekoga, razumeš, malopridnica, nekoga, ko da ni vseeno, koga dandanes sploh imaš, lutko ali napovedovalca na zaslonu, neki votel glas iz starega radijskega sprejemnika, zakaj bi me mikal še živ človek, če tudi v meni ni več krvi, če je izcurila v letih, v tem času, ti moj bog!

Ne boš me pretentala, zapomni si, reže njen glas vame ostreje kot jeklo viharnih sunkov, izrezati prisadno mesto, to je rešitev, pa čeprav vodi skozi brezračni prostor, skozi strupeno ozračje, skozi plesen in gnilobo.

Ne načenjaj vnovič, zaprosim potajeno, vsa medla.

Ti si, ne jaz, osorno odbije misel.

Toda zdajle zares čutim, da ni v meni niti najmanjše potrebe po čemer-koli, pozabila sem šampanjec in strica Fonza, ki je dejal, da je ljubezen edino, kar sicer gre skozi želodec, pa tudi zunaj njega, hahaha, smejeva se, smejava se na vse, prisiliva se.

Ti se kar krohotaj, strogo zasika, toda ne boš me prevarila, nobenemu slepilu več ne podlegam, draga moja, šli bova lepo naprej, da prideva na kraj, kamor morava. Stric Fonza je tudi zatrjeval, da je v srcu zmeraj dovolj rdečega vina, po katerem juckaš in se ti spahuje po Zagorskih zvonovih, stric Fonza — se spominjaš, kajti spominjati se je lepo, ti se rada utapljaš v valove spominov — je imel tako globoko vero v domačo kri, gosto ko dobro uležano vino, ni delal razlike med njima, drugače pa je bil soliden gospod in je obiral pečene piške in po kosilu lepo spal, da si je naredil prostor za večerjo in za nov obrok navdušenja. Se ti ne zdi, da je s svojim vzornim, vzglednim življenjem zastrupil naju obe, ki sva ga imeli radi, ker nama je edini kdaj pa kdaj podaril vrečico bonbonov, ki so dišali po likerju, tistemu zelenemu, kakršnega je delala teta Tita in nas je silila z njim, če smo se oglasili nepričakovano pri njej, ker se ji je zdel gosposki in imeniten.

Boli me glava. Zares želim nazaj. Ne naprej. Ihta me je minila. Stric Fonza in teta Tita sta me spomnila.

Saj pravim, tebe vsak plesniv spominček iztiri. Natanko te poznam in tvoja omahljivost je znak revščine. Ne upiraj se, kar lepo naprej.

Zakaj ti ne morem dopovedati, da mi je čisto in zares vseeno, kaj se dogaja v tisti hiši.

Misel na zakurjeno sobo nas neutegoma naredi miroljubne, kajne. Lepo na široko vse štiri od sebe, nič misli, nič srboritosti, krivico kar lepo za klobuk, zdrizasta godlja trikrat na dan, tako vsaj ni treba zvečiti, malo piškavih orehov, naj poklja lupina, da se sliši, jedra pa nam ni treba grizljati, prenaporno, kraguljček okrog vratu, hej, kaj pa mislite, sani počasi držijo po čudoviti srebrni pokrajini, kristali se lesketajo, pogladi se po trebuhu, kot se je stric Fonza, vse je rešeno, vse je opravljeno, pa še zelo preprosto in brez komplikacij.

Nisem mislila ravno tako, najbrž sploh nisem mislila vsega tega, to si mi ti obesila, tvežeš zato, da bi opravičila svojo zadržanost, ki bi jo lahko ublažila, kajti mar nisi sprevidela, da je prepozno, da je jalovo, tudi če boš obrnila nož v njegovi duši, bo brez koristi, toda pot do tja je prenaporna.

Hočem naporov, zdaj si zadela pravo. Nočem tvojega mrtvega srca, nočem tvoje negibnosti. Nočem se vdati. Nočem napačnih naglasov. Reklame so mi zoprne, ponavljam. Sprevidi že vendar, da moraš skozi vse kroge. Ne bojim se jih. Toda bojim se tega, da bi se jih bala. Ali da bi bila ti močnejša in bi jaz omagala. Moram imeti ranjene roke. Krvave podplate. Ker je nekje izhod iz hiše, kot so stopnice vanjo. Nič zagatnih ulic, nič slepih stez, ki se končajo odsekano, pred visokim zidom.

Ne nateguj vajeti, prosim in vem, da bi jo rada ukanila, da pa že spet zmaguje, ker je močnejša.

Če boš razumna, ne bom nasilna, obljubi skozi veter.

Toda ti si obsedena, jaz pa tega nočem, ker to nisem jaz, zavpijem že na moč obupano.

Seveda si, pravi resno, mrko, vsa mračna. Mogoče se mi po malem smiliš, smilila si se mi že takrat, ko sem te opazila pred hišo prvikrat, ko si se smejala, bila si rožnata in pomladna. Skušaj zaznati občutek tistega dne, vonj po bonbonih strica Fonze in po likerju tete Tite se je razkadil, bila si budna in vedra, zrla si predse in svet je bil kot mravljišče pod steklenim zvonom, zrla si vanj, na ulice, v robe, kjer je gomazelo, po žilah je plalo neutrudno, tak občutek te je vso prešinjal, mar ne? In ni se te polotila groza, da si izločena, ker si stala zunaj, namesto da bi bila znotraj zvona, v mravljišču, rekla si temu osvobojenost, nisi se čutila odtujena, želela si od zunaj noter, temu si pravila vključitev, nekje je razglašeno igral valček iz Dežele smehljaja in vedela si, da ne maraš ne valčkov ne operet, toda dotik za dušo, s srcem, s telesom ti je bil višek. Kako bedno. Kako prazno.

Poslušaj, ji sežem v besedo in se kar tresem, mar misliš, da lahko opraviš z vsem kar tako, da izločiš vse razen čistih računov.

Brez tebe mi življenja ni . . . hahaha, poj še malo, zapoj še enkrat, mogoče se mi odtaja srce in te bom še poslušala.

Vse zanikavaš, jaz pa še ne. Toda sovraštva nočem, ponavljam, brez tega tudi gre in že tako si dovolj zavržen, zakaj bi še začenjal s sovražnimi namerami.

Opolzlosti so ti bile zoprne, kaj, se nakremži, lepa ravna gladka črta, ki po njej tečejo spomini kot plamenček po stenju do soda s smodnikom. Ne ubežiš, draga moja. Ficfic lepo do stopnic, malo navzgor in v izbo, kjer se hladi šampanjasta puhlica, ki bo lepo zadrgnila vrat nekomu, toda stric Fonza o tem ni govoril, kaj pa mislite, on je kadil cigarile in prebavljal, to je samo po sebi umevno, zato o teh rečeh ni da bi govoril, dekletce mora kmalu v posteljo, na trdem snegu se prehladiš v noge, potem ohripiš in kdo bo prepeval Na planincah, ko pride čas za to, za take trenutke pa zmeraj napoči čas, ali ne veš, ljubica, življenje jemlji takole, kako bi rekel, z lepe plati, kaj bi s tisto medlo, mračno, zato pa.

Kljubujem vetru. Kljubujem kljuvanju v praznem srcu. Hiša je tamle nekje. Zakaj so zime. Če bi bilo poletje, bi sedla trmasto na prvo lepo travo in se ne bi premaknila nikamor, jokala bi.

Seveda, mi sname misel in potuhnjeno drgne v moj hrbet, jokala bi.

Zakaj, prekleto, zakaj bi počenjala to? Uživaš, ko se vrtiš v kletki in butaš s čelom v drogove, klavna žrtev, daritveno kadilo, da se mi res obrača želodec. Kolikokrat naj še ponovim, da je to. No, potem moramo pač še skandirati. Da ne. Prav, toda pojdi že vendar naprej, stopaj trdo, počasi, ne zastajaj, pregristi se moraš skozi vse to, stvari moraš končno postaviti na pravo mesto, brez opraskanih kolen in ranjenih dlani pa ne gre, saj veš, pot je dolga in ni ji konca, do tistega poslednjega trenutka se ne konča.

Čemu napor? vprašam izmučeno.

Veter se je spet polegel, sneg se vse bolj iskri, ker so cestne svetilke prižgane.

Ne začenjaj spet znova, pravi nepotrpežljivo. Tako je. In brez tega bi bila soha. Brez življenja, postavljena za steklo v vitrini, ah, kako lep kipec imate, zbiram kipece in skodelice, figurice, tale stari Buda, mi ga daste, saj vam ga zamenjam za tegale konjenika, hi, konjiček, zdajle bo poskočil, med prednjima nogama ima napis, da je najboljše pivo plzensko, samo čašico, takoj vam bo bolje, po pivu te minejo pregrešne želje, po vrčku piva bi samo še ležal in dremuckal, mucka, vse postaja rožnato, ne bomo govorili besede resnice, kdo neki bi se trudil, dim iz cigarete je sivkast, vsa soba je v sivkasto rožnati meglici, omamlja te, pozabiš in se zlekneš.

Nalašč dreza v spomine. Zoprne bedaste meglice v glavi in zunaj nje. Ti pa ti pa ti — lepo so drobencljale skozi njegovo srce in popasle malo travice tu in malo tam, obgrizle grmiček, toliko, da zaščegeče, travica je zelena, pomladanska, potem ovčice prerastejo v butaste mrke ovce, ki jim strižeš volno, kajti volna se še vedno dobro prodaja.

Tako, tako, šepeče v moje uho, to je tisto. Vendar nikar ne potoči solzice, mogoče bi prijelo še mene. Ne blejš. Ne mukaš. Ne mekečeš. Torej nisi. Sreča, da si se ovedela. Dvigni zaveso, predstava naj se prične. Samo protagonisti. Iz oči v oči. Enkrat za vselej. Velika arena, toda brez uvodnih akordov, prosim. Izderi meč. Naravnost. Urno. Prožna roka je isto kot prožen um. Pokaži, kaj znaš. Brez večera domačih pesmi in napevov, haha. Natoči si spet malce krvi, krvce v srce. Toda ne za drugega, le zase, potem pa zažgoli pesem, naj se mu zžežijo lasje na glavi — ali ima še glavo, prosim? Veliko ljudi teka naokrog brez nje. Za srce smo si na jasnem, toda brez glave je nekam neugodno, da ne rečem nerodno.

Zdaj se smejeva obe, táko imam rada, v taki ni nevarnosti, da bo iz obsedenosti naredila neumnost.

Toda speljala me ne boš na slepi tir, zaslišim ob ušesu. Samo malo si oddahni, to ti dovolim.

Me boš uklenila?

Sama si se, meni ni bilo treba. Dokler boš obotavljiva, boš.

Mislím, da si okrutna. Kdaj pa kdaj. Jaz pa ljubim mehke roke, ki znajo božati, glas, ki se sprehaja ob licu in seda kot snežinke na oči. Tako pač zamežiš in samo čutiš. Ti pa.

Zavrtil gumb in poišči obljubljenó deželó, kjer cveto orhideje in se hraniš z mano, kadar ni ničesar drugega. Preobjedla sem se tega, trapa. Vem, da bom stopila na stopnišče in se povzpela počasi navzgor, potrkala bom ali pa tudi ne, če me ne bo volja, razgnala bom modrikasto sivo meglo in potem bom odprla okna, da bo vdrl svež zimski zrak in napolnil sleherni kot, spet boš lahko dihala. Opraviti moraš s tistim v sebi, razumeš.

Pokorno krenem naprej, lepo je videti lastne sledove, stopala so lepo drugo ob drugem, enakomerno, enakomerno, torej nisem pijana od neodločnosti, torej preudarno hodim, kakor hoče ona, naprej, venomer.

V očeh zaskeli. Nekaj je vžgalo čeznje, zaslonim si jih z laktom, »izgovor, kajne,« robato zabrusi in moram naprej, moram vse bolj k izvoru zamračene svetlobe, eno edino okno v hiši je zastrto, ni bilo pred davnimi časi, ko sem spustila žaluzije in se postavila s hrbtom k široki lončeni peči, »peči razširjajo tako prijetno toploto, zato imam rad sobe z lončenimi pečmi,« je govoril, malo me je spominjal na strica Fonza, toda tedaj še ne preveč, imel je velike noge in roke, čudno tople, božajoče, toda z nogami je znal neusmiljeno teptati, kamor je prišlo. Plosko je stopal po debeli preprogi, ko je moral menjati ploščo na gramofonu, »glasba ob sveči,« je rekel in se zasmejal, kako nasedeš in vse verjameš, celo na Bacha pozabiš in na njegov orgelski koncert, zimsko nebo prepara bela črta reaktivca, točno od severa na jug, kot vsako zimsko popoldne, toda to ni važno.

Ne izgublaj se spet, me surovo vrne na prag, stojim in nato odpahnem težka, okovana vrata, počasi ležejo za menoj v tečaje, zdaj se pričenjajo stopnice, devet zavojev, deseti je poslednji. Ograja je hrapava, dlan občuti vsako vzboklino, podplati sprejemajo zlizane robove stopnic, natančno jih poznam, vlečejo se v nedolged, vse se pričinja znova, tega ne prenesem, ne vzdržim več, radijski napovedovalec hvali razprodajo, arija Figara preplavi stopnišče, smeh, žvenket čaše, hej, napijeva si, mucka, nazaj, nazaj, kajti prednost desetega kroga je vrnitev, to ti pravim zdajle, ko sem ti vrgla vajeti v obraz, pot je kljub vsemu peklenska, smeh in arija segata z ognjenimi jeziki do pritličja, toda to ni strahopetnost, to je zaničevanje.

V prihodnje boš morala sama, topotajo njeni koraki za menoj, in vse bo zaman, sama, sama odmeva, tečem nazaj, na dnu, v prvem krogu si oddahnem.

»Zunaj je pa res mrzlo,« reče miren glas, hišnica je, v roki drži metlo, snežni kosmi padajo z nje, ozrem se in skrijem nogo pod haljo, »mislila sem, da govorite s kom, tako se mi je zdelo,« iztrkava sneg in s komolcem pritiska časnik k sebi, da bi ji ne padel izpod pazduhe, »v takem pa res ni nič boljšega kot topel čaj in termofor,« in ker govori kar naprej, poiščem v omarici časnik in se ozrem navzgor, ker nekdo prihaja s težkimi koraki navzdol.

»Mislila sem ven, pa bom raje ostala doma,« pravim in se ne ozrem po človeku, ki je že mimo, vesela sem, ker moram v tretje nadstropje, »prava zima bo pritisnila, čutim jo v nogah,« pravi hišnica, ki zapre za človekom, rada bi klepetala, pa sem že pozabila na njo, poleg časnika je v omarici pošta, ko počasi lezem po strmih stopnicah in pazim, da se mi halja ne zaplete pod noge, odtrgam rob omota in berem voščilo za novo leto, veliko zdravja in sreče, uspehov, uspehov, zadovoljstva, miru, iz leta v leto, vedno enako, iste obrabljene besede, same besede, ki so potemnele, izgubile zven, v sobi zgoraj pomečem voščilnice v peč drugo za drugo, bolje, da besede ne pritrkavajo, ko bom pisala sama spet iste prazne in puhle, novih bi bilo treba, toda soba ni topla, vse popoldne, ko sem stala z zaprtimi očmi ob oknu, se ni ogrela, napovedovalka čeblja in kraguljčki

se vsipajo iz ust otrok, ki pojo zimske pesmi naših babic in dedkov, Moden Müller, razprodaja je kot dobra pesem, Figaro, Figaro, Figaro, naj trka, kdor hoče, molčim za svojimi vrati, jutri bom oprala zavese, nad slemenom je že temno.

Šele zdaj se je spomnim. Ne ozrem se po njej. Pot me je upehala. Toda toplota me ne bo zazibala v spomine.

Mogoče si še vedno kje tu, pravim glasno, toda vse je nemo.

Odprem vrata v kopalnico in sežem po glavniku.

Ne bojim se te, ne boš me prisilila, ne boš me vklenila, pravim še različneje, toda niti odmeva ni.

Ogledalo se jasno sveti v odsevu svetilke. Ozrem se vanj.

Vame zre čudno trpeč, toda osvobojen obraz.

Ti si, pravim.

Da, potrdi. Ti in jaz. Medve.

Ne, odkimam. Samo jaz sem. Bom že nekako. Čeprav skozi kanale in greznice, kajti dobro vem, da bo še veliko poti, vendar pa.

Obraz v ogledalu slabotno premika ustnice, trpek izraz ob ustih pa se blaži.

Brez tega pač ni mogoče, pravim svoji podobi in ugasim luč.

Babica pripoveduje pravljico za lahko noč.

LETINA

Valentin Cundrič

1.

preveč izgubiš da bi bil bogat
ti človek iz prsti
ki grude čutiš: kotale se v tebi
raziigrano
slednji svoj kamen poznaš
in ga okrušiš
omaješ
o kdo se ima za srečnega
izenačeni še nismo enaki
enaki še nismo srečni
srečni še nismo večni
večni še nismo ljudje

tvoje ime je še vedno brez lepila
razpoloženje ti grudi spremstvo
in tvoje roke še vedno enoprste
bore se s petprstimi rokami dežele
in obrodiš dragocen les
a zaenkrat bi rad svoje ime